

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **B. P.**, zast. Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Helénská 1799/4, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, poštovní schránka 21/OAM, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 4. 2015, čj. OAM-35/ZA-ZA05-K08-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 9. 2016, čj. 32 Az 39/2015-70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátu, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **4114 Kč**, která mu bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný rozhodnutím uvedeným v záhlaví neudělil žalobci žádnou z forem mezinárodní ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Žalobce v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu jako azylové důvody uváděl obavu z povolání do ukrajinské armády a snahu zůstat v ČR, protože zde bydlí jeho matka, která se provdala za občana ČR. Na Ukrajině žalobce nikoho nemá. Žalovaný považoval tvrzení žalobce za nedostatečné pro udělení mezinárodní ochrany.

[3] Krajský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného rozsudkem napadeným kasační stížností. Ztotožnil se se závěry žalovaného, že žalobce nevedl žádné azylově relevantní důvody. Branná povinnost patří k základním státoobčanským povinnostem, je zcela legitimní a v souladu s mezinárodními úmluvami, kterými je ČR vázána, jakož i s judikaturou NSS. Žalobce ve správním řízení neuváděl, že by jeho odmítání nástupu do armády souviselo s jeho náboženským vyznáním nebo politickým přesvědčením, uváděl toliko, že se války bojí a nechce zabíjet. Azylově relevantní není ani snaha o legalizaci pobytu na území ČR. Krajský soud se ztotožnil se žalovaným, i pokud jde o neudělení doplňkové ochrany, neboť jak ze zpráv o Ukrajině, tak z aktuální rozhodovací činnosti NSS a z vlastní úřední činnosti je mu známo, že na Ukrajině neprobíhá ozbrojený konflikt ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu (tj. „totální konflikt“)

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. Stěžovatel již před správním orgánem uvedl, že dostal druhý povolávací rozkaz (a očekával třetí), že nechce jít zabíjet své spoluobčany na východ Ukrajiny a že je to v rozporu s jeho svědomím. Žalovaný i krajský soud tak pomíjí existující judikaturu, která dovozuje, že odmítnutí plnit vojenskou službu může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany tehdy, když žadatel odmítá plnit vojenskou službu z důvodu svého náboženského nebo jiného přesvědčení či svědomí. To je i případ stěžovatele. Vyplývá to dále i z legislativy EU [viz zejména čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU, tzv. „kvalifikační směrnice“) a judikatury Soudního dvora EU. Stěžovatel odkázal na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-472/13, *Shepherd*, který vyložil čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice tak, že za pronásledování lze považovat také trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající do doložek o vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2 směrnice, např. zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti atd. Krajský soud se k tomuto ustanovení vůbec nevyjádřil a nevyrovnal se s námitkou, že by byl stěžovatel na Ukrajině trestán za to, že kvůli svému svědomí odmítá páchat zločiny proti civilnímu obyvatelstvu, ani neuvedl, proč se na stěžovatele tyto závěry nevztahují.

[5] Stěžovatel má dále za to, že žalovaný měl zjistit všechny relevantní informace svědčící v prospěch i neprospěch stěžovatele; především měl zjistit, zda se ukrajinská armáda dopouští nebo v minulosti dopouštěla válečných zločinů nebo jiných zločinů uvedených v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice. Dále stěžovatel nesouhlasí se závěrem krajského soudu o tom, že na Ukrajině neprobíhá tzv. „totální konflikt“, ani s tím, jak se krajský soud vypořádal s touto otázkou ve vztahu k udělení doplňkové ochrany. Žalovanému stěžovatel také vytýká, že se nevypořádal s možným špatným zacházením, kterému by mohl stěžovatel čelit v důsledku odmítnutí nastoupit vojenskou službu. Odkazuje přitom na zprávy Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva o situaci na Ukrajině za období od listopadu 2015 do února 2016 a od února do května 2016. Stejně jako žalovaný, ani krajský soud nevyužil možnost citovat z mnoha podkladů o situaci na Ukrajině, které dokládají páchaní zločinů proti civilnímu obyvatelstvu, a o možném pronásledování těch, kteří nesouhlasí se současnou vládou (např. na internetu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, www.ohchr.org). Žalovaný tedy nedostatečně zjistil skutkový stav; krajský soud pak jeho pochybení nenapravitel, a jeho rozsudek tak trpí nepřezkoumatelností z důvodu nesrozumitelnosti.

[6] Stěžovatel navrhl, aby NSS napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na svých závěrech a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[8] NSS se ve věcech mezinárodní ochrany nejprve zabývá otázkou přípustnosti kasační stížnosti (§ 102 a násl. s. ř. s.), poté zkoumá její přijatelnost ve smyslu § 104a s. ř. s. (usnesení NSS ze dne 16. 2. 2006, čj. 8 Azs 5/2006-30), tj. zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele (viz č. 933/2006 Sb. NSS). Není-li tomu tak, NSS takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[9] Stěžovatel spatřuje přijatelnost své kasační stížnosti v tom, že soud se dopustil takového pochybení, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Soud se nijak nevyrovnal s protiargumentací stěžovatele o jeho výhradě svědomí ve vztahu k válce na Ukrajině a současně

pokračování

nerespektoval ustálenou judikaturu NSS. Žalovaný měl námitku o výhradě svědomí, resp. o trestu za neuposlechnutí povolávacího rozkazu, buď potvrdit, nebo vyvrátit.

[10] NSS konstatuje, že kasační stížnost je přípustná, avšak nepřijatelná. Podle § 104a odst. 3 s. ř. s. nemusí být usnesení o nepřijatelnosti kasační stížnosti odůvodněno. Přesto NSS dále stručně uvede, proč věc stěžovatele nepřesahuje jeho zájmy natolik, aby se jí NSS podrobně věcně zabýval.

[11] NSS se otázkou obav z odvedení do armády obecně, jakož i ve vztahu k aktuální situaci na Ukrajině, zabýval opakovaně (viz např. usnesení ze dne 17. 6. 2015, čj. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 20. 4. 2016, čj. 2 Azs 67/2016-24, či ze dne 26. 10. 2016, čj. 10 Azs 175/2016-26). V žádném z těchto případů neshledal tuto obavu obecně jako azylově relevantní. Jinak tomu není ani v případě stěžovatele. Stěžovatel se opírá o výhradu svědomí, což je jedna z výjimek, které by s ohledem na judikaturu NSS odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel tak však činí poprvé až v řízení o žalobě; v pohovoru o žádosti pouze uvedl, že má strach z bojů a nechce zabíjet lidi. Přirozeně se pak žalovaný nezabýval otázkou výhrady svědomí a nebylo ani jeho povinností zjišťovat, zda stěžovatel náhodou takovou výhradu nemá. Pouhá averze k vojenské službě nebo strach o život samy o sobě nemůžou zakládat azylově relevantní důvod (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, čj. 6 A 509/94-27). Ostatně stěžovatel ve svém tvrzení o nevoli zabíjet lidi v rozporu se svým svědomím zůstává po celou dobu, a to i v řízení před NSS, velice obecný; neuvedl blíže, jaké konkrétní myšlenky zastává, jaké má jeho přesvědčení povahu a zejména zda jej aktivně projevil.

[12] Ve vztahu k možnému udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu je třeba vycházet z tzv. třístupňového testu, který NSS formuloval v rozsudku ze dne 13. 3. 2009, čj. 5 Azs 28/2008-68, a ze kterého vyplývá, že právní úprava míří výhradně na civilisty, nikoliv na vojáky, kteří se nacházejí v oblasti ohrožené vnitřním ozbrojeným konfliktem. Pokud se tedy stěžovatel domáhá doplňkové ochrany z obavy, že jako voják se bude muset pohybovat v ohrožených oblastech Ukrajiny, nesplňuje tyto podmínky a vážná újma ve smyslu citovaného ustanovení mu hrozit nemůže.

[13] Nesplnil by je ovšem ani tehdy, pokud by se jich dovolával jako civilista. NSS se současnou bezpečnostní situací na Ukrajině zabýval již několikrát. Dospěl k závěru, že se nejedná o tzv. totální konflikt, jenž by dosahoval takové intenzity, že by byl každý civilista na území Ukrajiny vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Jedná se o konflikt izolovaný pouze ve východní části Ukrajiny, jehož intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá (např. rozsudek ze dne 18. 3. 2015, čj. 3 Azs 237/2014-25, a usnesení ze dne 18. 9. 2015, čj. 2 Azs 194/2015-28). Stěžovatel pochází z Černovické oblasti, která se nachází na jihozápadě země, a nic nenasvědčuje tomu, že by byl jako civilista vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy v důsledku konfliktu v Luhanské a Doněcké oblasti.

[14] Stěžovatel dále namítal nedostatečné zjištění skutkového stavu. NSS ověřil, že žalovaný vycházel např. z Infobanky ČTK – Země světa – Ukrajina ke dni 16. 3. 2015, ze Zprávy Freedom House ze dne 28. 1. 2015, z Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ze dne 15. 1. 2015, z Výroční zprávy Human Rights Watch ze dne 29. 1. 2015 a z Informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 29. 5. 2014 a 1. 8. 2014. Lze uzavřít, že žalovaný vycházel z dostatečně objektivních a nezávislých zdrojů informací. NSS v tomto ohledu neshledal v postupu žalovaného ani krajského soudu žádné pochybení.

[15] Ani otázka aplikace závěrů Soudního dvora v rozsudku ve věci C-472/13, *Shepherd*, není z pohledu NSS ve vztahu k probíhajícímu konfliktu na Ukrajině otázkou dosud neřešenou. (Soudní dvůr se sice vyjadřoval k předchozí kvalifikační směrnici 2004/83, jeho závěry se však v důsledku téměř stejného znění nyní účinných ustanovení uplatní i zde.). NSS se jí zabýval v rozsudku ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 158/2015-24. Je sice pravda, že napadený rozsudek ve vztahu k této argumentaci mlčí. Soudním dvorem řešená věc se však týká situace, kdy příslušník armády, který nepatřil k bojovým jednotkám, ale byl servisním technikem vrtulníků jednotky, uplatnil výhradu svědomí a odepřel výkon vojenské služby, neboť tvrdil, že jeho jednotka páchala válečné zločiny, kterých se na nové misi nechtěl zúčastňovat. Jinými slovy, od počátku tvrdil hrozbu páchání válečných zločinů. To v žádném případě není situace stěžovatele; takové tvrzení z jeho žádosti ani z pohovoru nevyplývá. Soudní dvůr přitom konstatoval, že „osoba, která usiluje o přiznání postavení uprchlíka podle čl. 9 odst. 2 písm. e) [kvalifikační] směrnice, musí za takových podmínek s dostatečnou přesvědčivostí prokázat, že jednotka, ke které patří, provádí nebo v minulosti prováděla operace, které jí byly přiděleny, za takových podmínek, že je vysoce pravděpodobné spáchání činů, jejichž povaha odpovídá činům uvedeným v tomto ustanovení“ (bod 43 rozsudku, viz též bod 40). NSS má proto za to, že stěžovatel zčásti účelově dezinterpretuje závěry rozsudku Soudního dvora. To, že se krajský soud výslovně nevěnoval argumentaci založené na tomto rozsudku Soudního dvora, nepředstavuje zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[16] Stěžovatel nově vnáší námitku obav z možného trestu za nenastoupení vojenské služby; o tom se v řízení o žádosti vůbec nezminil, přesto nyní namítá nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného i krajského soudu a dovolává se eurokonformního výkladu ustanovení kvalifikační směrnice. Takto uplatněná námitka se jeví jako účelová. Dle dostupných zdrojů o zemi původu přiložených ve správním spisu navíc vyplývá, že ukrajinské orgány za takovéto jednání dosud ukládaly toliko tresty pokuty, veřejné služby či maximálně podmíněné tresty (přesto, že lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí 5 let), stěžovateli tudíž nehrozí žádný mimořádný trest. Proto pokud se krajský soud k této otázce nevyjádřil, nelze jeho rozsudek považovat za nepřezkoumatelný.

[17] Z napadeného rozsudku je patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak posoudil rozhodné skutečnosti (viz č. 133/2004 Sb. NSS). NSS proto nezjistil pochybení na straně krajského soudu, která by způsobovala nepřezkoumatelnost jeho rozsudku.

[18] Pro všechny shora uvedené závěry NSS neshledal důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání, neboť kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a odmítl kasační stížnost podle § 104a s. ř. s.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se při odmítnutí kasační stížnosti opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.

[20] Stěžovateli byl v řízení o žalobě ustanoven zástupce z řad advokátů, Mgr. Bc. Filip Schmidt, LL.M. Zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 8, poslední věta s. ř. s.). Ustanovenému advokátovi se s přihlédnutím k § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přiznává odměna za zastupování 3100 Kč za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč, celkem částka 3400 Kč. Soudu je dále z úřední činnosti známo (a vyplývá to i z veřejně dostupné databáze plátců DPH), že ustanovený zástupce je plátcem DPH. Proto se tato částka

pokračování

zvýší o 21 %, tj. o 714 Kč. Celková částka, která činí 4114 Kč, bude k rukám ustanoveného zástupce proplacena z účtu NSS do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu